

ושננתם

בשבילי האורות של תורות
הנגלה והנסתר המשולבים

ראש השנה תשפ"ג

אליהו רזזמרין. ירושלים עיה"ק טובב"א

'ברי ושמא' בנגלה ונסתר

חלק הנגלה

שני דרכים לבאר את יסוד הדין של 'ברי ושמא ברי עדיף':

א: מפני שטענת הברי נכונה ואמתית יותר.

ב: מפני שטענת הברי ברורה לפנינו לעומת הספק.

הממון בידם - וכל יכולת הדיינים להתבונן מי מהם טענתו נקייה ובהירה יותר לעומת חברו - ואותו ברי שטענתו ברורה יותר הרי הוא כאילו 'מוחזק' בממון לפנינו לעומת השמא וממילא מניחים הממון בידו.

ב] ושורש חקירה זו ממנו פתח והבנה לכל דיני 'ברי ושמא' שהם ארוכים מארץ מידה - ונציין כאן רק כמה שורשים שמהם מסתעפים אין סוף ענפים ועלים. ויש להקדים שבאמת אכן נחלקו התנאים והאמוראים (שורש המחלוקת בימי התנאים הקדמונים בכתובות יב: - ומשם מסתעף למחלוקות אמוראים ולהרבה סוגיות בש"ס) בדין 'ברי ושמא' אי 'ברי' עדיף או לא - ואנן לדינא קיימא

א] חקירה גדולה חקרו רבותינו - בבירור האי דינא שאמרו חכמינו 'ברי ושמא ברי עדיף' שיש לפרשו בשני דרכים. א: שהוא מדין 'ראיה' או 'הוכחה' שאכן מי שטוען ברי דבריו נכונים ומתקבלים יותר ממי שטוען שמא - ולכך אנו מקבלים דבריו של הברי לעומת דבריו של השמא לפי שאנו אומרים שהברי דובר אמת יותר מן השמא. ב: שהוא מדין 'טוען ונטען' - דהיינו שכאשר שני אנשים נצבים לפני הדיינים - אין ביכולת בשר ודם להכריע ולדעת מי מהם דובר אמת - ועל כן אמרה תורה שכל מי שטענתו אלימה יותר ומתקבלת יותר הרי מעמידים את הממון בחזקתו - לפי שכאשר עומדים שני אנשים לפני הדיינים הרי שכאילו אנחנו רואים ששניהם אווזים

חלק הנגלה

מוחזקת לפנינו - שאז אנו אומרים דכל שאין אחד מהם מוחזק הרי שמי שטוען ברי טענתו נהירה וברורה - אבל אם אנו אומרים שהטעם שברי נאמן משום שטענתו נכונה יותר - מה מעלה ומוריד מה שאין שניהם מוחזקים.

ה' ג: דעת הראב"ד (ב"מ ק.) ועוד ראשונים (ראה הגהות רעק"א חו"מ ס' רכג) - דכאשר מצטרף לטענת הברי חזקת מרא קמא - בכהאי גוונא לכו"ע ברי ושמא ברי עדיף - וגם הבנה זו מתקבלת יותר אם ברי עדיף מטעם שטענתו מוחזק וברור לפנינו - ועל כן בכל דרך שנוכל לברר טענתו ולחזקו הרי שמעלת ברי עדיף - אבל אם ברי עדיף מטעם שטענתו נכונה יותר - מה יוסיף לנו חזקת מרא קמא להכריע שדבריו נכונים יותר.

ו' ד: דעת הרבה ראשונים ואחרונים (ראה באריכות חו"מ ס' עה סעיף ט בכל האחרונים) דחיוב איני יודע אם פרעתיך כאשר המלוה טוען ברי - מהני להוציא ממון לפי שאז אנו מכריעים שברי ושמא ברי עדיף - וגם זה דוגמא לדבר שחזקת החיוב מועיל להוציא ממון אף שאין זה מוכיח שמשום כך טענתו נכונה יותר.

ז' ה: דעת הקצוה"ח (בסימן נט וס"י עב) דאף במלוה בשטר ברי של המלוה עדיף על השמא של הלוה (ראה בנתה"מ שם וכל האחרונים באריכות) - וגם זה מובן יותר אם אנו נוקטים טענת הברי כטענה ברורה לפנינו לעומת טענתו של השמא - אבל אין לנו ראייה שאכן הברי אמיתית יותר מן השמא.

ח' ו: דעת הרמב"ן (ב"ב דף לד.) והעומדים בשיטתו (חו"מ ס' סה) - שכאשר שניהם מוחזקים ממש ועומדים לפנינו כמו בשניים אוחזים בטלית - בכהאי גוונא ברי ושמא

לן דאין ברי עדיף כדי להוציא ממון - אלא שמכל מקום מצאנו הרבה מקומות שבהם גם לדידן 'ברי' עדיף - ושורש השאלות בכל אלו הדינים הם לברר עומק הצדדים והמחלוקת במה תלוי שיטות רבותינו אי אמרינן שטענת הברי עדיף על השמא או לא.

ג' א: מבואר בגמרא (כתובות דף יב:) ופוסקים (אה"ע סימן סח) שלדעת רבי אליעזר ורבן גמליאל האשה נאמנת לומר שנאנסה תחת יד הבעל ולהוציא הכתובה מידו - ומבואר בגמרא שטעמו משום שסובר ברי ושמא ברי עדיף - אמנם לאו בכל גוונא סבירא להו דברי עדיף - אלא דווקא הכא בטענת האשה שיש לה חיזוק לטענת הברי שלה - ושני טעמים בדבר א. מפני שיש לה מגו. ב. מפני שמצטרף לה גם חזקת הגוף - ומעתה נבין ששני הצדדים הללו תלויים בשני ההבנות של החקירה שפחתנו דברנו למה טענת ברי עדיף - שכן אם אנו אומרים שטענת ברי עדיף על טענת שמא מפני שטענת הברי נראית נכונה יותר לעומת טענת השמא - אז לא מעלה ולא מוריד מה שמצטרף חזקה לטענת הברי - אלא הטעם שלפי ר"א ור"ג נאמנת משום שיש לה מגו שאז נראית טענתה נכונה יותר - אמנם אם אנו אומרים שטענת הברי עדיף על טענת השמא משום שמי שטענת ברורה יותר בדין נחשב למוחזק - אז כיון שמצטרף חזקת הגוף לטענתה הרי שהוא מוחזקת לפנינו כבתולה יותר מטענת הבעל.

ד' ב: הר"י מיגאש (בבא בתרא דף לד:) מחדש דבמקום שאין אחד משני הצדדים מוחזק - אז לכו"ע אמרינן 'ברי ושמא ברי עדיף' - וכאשר נתבונן נראה שהבנה זו מתקבלת יותר אם הטעם שברי עדיף הוא מפני שטענתו

חלק הנגלה

באופן שהברי טוב והשמה גרוע - אבל אם עיקר הטעם משום שהברי מוחזק לפנינו בדין אז לא שנה (ומקום יש לפרש שהצרפתים והספרדים נחלקו בשני דרכים אלו - וראה לעיל דעת הרמב"ן ודעמיה שברי עדיף מטעם מוחזק לפנינו בדין - וראה עוד בסוגיא ב"ב דף קלה.).

יב] י: דעת התוספות (ב"ק דף צו:) שהטוען ברי וחברו שותק בכהאי גוונא ברי עדיף לכו"ע - ויש מרבותינו שהבינו כוונתם מטעם שתיקה כהודאה והאריכו לדון בגדרי שתיקה כהודאה - אבל פשטות רבותינו לבאר הדברים

עפ"י דברי הרא"ה (בב"ק דף לד:) שחכמינו נקטו דברי הטוען שמא בלשון 'לא כ' להורות שדווקא אם הטוען שמא אינו מאמין לדברי הטוען ברי וטוען שמשקר אבל כשאינו טוען כן מוציאין ממון לכו"ע - וביאור דברים הללו מתאימים יותר אם אנו נוקטים שנידון ברי לעומת שמא הוא מי נאמן ואמיתי יותר בטענתו - ועל זה שייך לומר שבכל מקום שאמרו ברי עדיף היינו שהשמה מאמין לדברי הברי שאומר אמת אבל כשטוען שמשקר אז לכו"ע לאו ברי עדיף - אבל אם אנו אומרים שכל מי שמוחזק בטענתו לפנינו עדיף אין חילוק אם השמה מאמין או אינו מאמין לדברי הברי - כמו כן דברי המרדכי (כתובות קלו) שכל הנידון של ברי ושמה הוא כשאין אחד מהצדדים נראה כרמאי בעיני הדיינים אבל אם אחד מהם נראה כרמאי אין עדיפות לברי או לשמה - וגם דברים הללו מתאימים לדברי התוספות והרא"ה.

ברי עדיף לכו"ע - וגם לזה אין הבנה אם אנו אומרים שברי עדיף משום שטענתו אמיתית יותר.

ט] ז: המוצא אבידה ויש ספק אם התייאש והמאבד טוען ברי שלא התייאש - מחדש רעק"א (ב"מ כא:) שברי של המאבד עדיף על השמה של המוצא - וגם זה מפני שאנו נוקטים שטענתו של המאבד ברורה ונהירה יותר (ראה קושיית הפנ"י כתובות יב: - בטעם הסברא שבכל אבידה אין המאבד יכול להוציא מהמוצא מטעם בו"ש ברי עדיף והשוה לכאן).

י] ח: גזל אחד מחמשה וא"י מי גזל דעת רבי עקיבא (יבמות קיח.) שחייב לשלם לכל אחד ואחד ומבואר בגמרא (ב"מ לז.) שהטעם לזה משום שברי ושמה ברי עדיף - והכא לא שייך לומר שהברי אומר אמת לעומת הטוען שמא.

יא] ט: נחלקו רבותינו הראשונים באיזה אופן נחלקו האמוראים אי ברי ושמה ברי עדיף - שדעת התוספות (כתובות יב: ב"ק מ"ו.) ב"מ צז:) דכל מה דס"ל לחד מ"ד דברי ושמה ברי עדיף - היינו דווקא באופן שהברי טוב והשמה גרוע - והיינו שהברי מפחד לשקר לפי שהשמה מכיר בשקרו וגם השמה הוה ליה למידע - אבל בברי גרוע או שמא טוב לא אמרינן ברי ושמה ברי עדיף - אבל דעת הרמב"ן (בבעה"ת שער לט חלק ב ועוד) דלא שנה ובכל גוונא ברי ושמה ברי עדיף למאן דס"ל הכא - ופלוגתם מתלי תלווי שאם ברי עדיף מטעם שיש לנו ראייה שדובר אמת יותר מן השמה אז דווקא

חלק הנגלה

ב"ד נזקקין לו ומניחין לו להתנהג כפי טענתו - וכן מוכח בכמה סוגיות שכל הטוען ברי לי לגבי דיני איסור אין בית דין נזקקין לו לפי שאין מתגלה כלל ספק לב"ד (ראה ברכ"ש כתובות סימן יח קובצ"ש סימן כד חידושי רבי שמואל סימן טו ועוד רבים) - ועומק ענין זה הוא - שהטוען ברי לפנינו מצייר בפנינו טענה שמסלקת כל ספק ואין אנו מסתפקים כלל - לפי שיסוד טענת ברי גורם לנו לחזק ידי הטוען כן ולהניח לו להתנהג על פי טענתו - ובדיני ממונות הרי שטענתו גוברת על טענת הספק ומסלקת טענתו- ובדיני איסור והיתר הרי שטענתו הוודאית מסלקת את הספק של כל מי שאינו יודע ואנו מניחים הספק שלנו מפני הוודאי שלו - ומניחים לו להתנהג כדבריו (ולסוברים שטענת ברי מהני מפני שטענתו אמתית יותר - צריכים לבאר את דין 'ברי לי באיסורין' מדין עדות - והאריך בזה רעק"א וכל האחרונים - וכמה נפק"מ בדבר כגון: אם נאמן לאחריים ועוד).

[ג] **יא:** דעת הש"ך (חו"מ סי' עה ס"ק כו) דלא מהני תפיסה בברי ושמא - אך דעת רבים מן האחרונים (בית מאיר ורעק"א שם ועוד) דמהני תפיסת הברי מן השמא מפני שנחשב דרא דממונא - והבנה זו פשוטה יותר אם ננקוט שאנו מניחים לטוען ברי להתנהג כפי טענתו ולא מפני שנאמן יותר - ואכן עיקר נידון זה מתלי תלוי וקאי על עצם המושג של '**תפיסה בטוען ברי**' ששורש דין זה הוא אכן מפני שאנו מניחים לברי להתנהג על פי טענתו ועצם התפיסה הוא זכות הטוען ברי להתנהג כפי טענתו (כמו שהאריכו בזה האחים הקדושים בקונטרס הספיקות ותרומת הכרי וכל האחרונים אחריהם).

[ד] **יב:** ובדרך הזה מצאנו בהירות גדולה בכל הסוגיא של ברי לי באיסורין - דמוכח בסוגיין (בכתובות דף יג יד) דלפי דעתו של רבי אליעזר דברי ושמא ברי עדיף - הרי שגם הטוען ברי לי בכל דיני התורה אין

העולה מזה: שני הבנות נפלאות הניחו לנו אבותינו - בהבנת דין '**ברי ושמא - ברי עדיף**':

א: שטענת הברי נכונה ואמתית יותר לעומת הספק - ואנו מניחים שהוא דובר אמת ומדייק ויש לנו לסמוך על דבריו.

ב: שטענת הברי מסלקת לנו טענת הספק - לא מפני שנאמן יותר בטענתו - אלא שמדיני ההנהגה להמשך אחרי הטענה ברורה ולהניח את הטענה המסופקת.

ונתבאר בדברנו ששני הבנות הללו - הם השורש לכל הענפים המתפשטים מסוגיא ענפה זו של ברי ושמא - ולפנינו הובא שניים עשר נידונים עיקרים שתלויים ועומדים בשני הבנות הללו בשורשי סוגיא זו.

חלק הנסתר

'ברי' ו'שמא' - שני השמות שנכתבים על המזוזה מבפנים ומבחוץ
טענת 'ברי' - כח ההתגברות על קליפת 'ריב' שורש הפירוד והמחלוקת

החודש הזה לכם אותיות 'ריב' - לפי שקליפת 'ריב' מתנגדת להמשכת עשר אותיות הוי"ה לתוך ה'רב' אורות - ועל כן במקום 'רבי' נעשה 'ריב' - כי עיקר השכחה נעשה מבחינת אהוריים (עץ חיים דף מא. ועוד) - וגם שורש המחלוקת נמשך מבחינת אהוריים - ונמצא שקליפת 'ריב' באה להכניס מחלוקת ושכחת התורה וזהו הריב שהיה בין יעקב ועשו.

ד] כוזו במוכסז כוזו: מבואר במגלה עמוקות (ואתחנן אופן סו קפב) במה שנהגו ישראל (הובא גם ברמ"א י"ד סימן רפח סעיף טו) לכתוב מאחורי המזוזה את השמות 'כוזו במוכסז כוזו' שהם עולה למספר 'ריג' - לפי שבפתח הבית צריך שמירה כנגד קליפת 'ריב' וסגולת שמות הללו בכח המזוזה לבטל קליפת 'ריב' ונעשה 'ריג' - וזהו 'יגר' סהדותא שהעמיד יעקב נגד לבן שהוא המזוזה של ארץ ישראל - וסיחון ועוג עולים למספר 'ריג' לפי שהם היו מזוזה דקליפה לארץ ישראל לבל יכנסו בהם הקדושה - ואחרי שניצחו אותם נאמר 'ויגר' מואב לפי שנתבטל מזוזה דקליפה - וזהו החזיר שנאמר בו גרה לא 'יגר'.

ה] אותיות אי"ק בכ"ר ומשמעותם: מבואר בזוהר קדישא (חדש דף נט: - ראה שער ההקדמות דרוש אלפ"א בית"א דאי"ק בכ"ר, ובשער כד פרק ו) שלפי סדר אותיות אי"ק בכ"ר הרי שאי"ק בחכמה ובכ"ר בבינה -

א] ק"ב ר"ב אורות: מבואר בדברי רבינו האריז"ל (עץ חיים שער אנ"כ פרק ב דף צא:): כי שני אורות יורדים לעולמות התחתונים כדי לזון את העולם והם הנקראים 'קב' ו'רב' - כאשר אורות 'קב' הם אורות מעולים וזכים יותר - ואורות 'רב' הם אורות פחותים מהם - ועל כן ארץ ישראל ניזונת מאורות 'קב' לעומת חוץ לארץ שניזונת מאורות 'רב' - וזהו ה'קב חרובין' שניזון בהם רבי חנינא (חולין פו.) שהם 'קב' אורות שניזונים בהם בני ארץ ישראל ומשם מתפשט השפע של 'רב' לכל העולם כולו (וחרובין הם המלכים שמתו שלהם יורד השפע לעולמות התחתונים כמבואר באריז"ל שם).

ב] רבי ורב: ומוסיף רבינו האריז"ל ומבאר כי בעצם ה'רב' אורות הללו הם אהוריים לעומת ה'קב' אורות שהם בבחינת פנים - אלא שבכח התורה שבארץ ישראל יכולים להמשיך את עשר אותיות של שם הוי"ה (יוד הא ואו הא) לתוך ה'רב' אורות ואז הם מתרבים ל'ריב' אורות ונעשים בבחינת פנים - ולכן היה גדולי ארץ ישראל נקראים בשם 'רבי' לעומת גדולי בבל שהיה נקראים 'רב' - לפי שבארץ ישראל ניזונים מאור העליון והזך יותר.

ג] קליפת ריב: קליפת 'ריב' היא הקליפה שמשכחת את הלימוד - ועל כן כאשר אעיקר תלמודו של רבי אלעזר בן ערך (שבת קמז:) אמר החרש היה לבם תחת

חלק הנסתר

וזה טוען ברי כיון שכל הספיקות שורשם מאחוריים ומכח עשיו וחילותיו - לכך הטוען **ברי** מברר לפנינו המשכת אור הפנים ומבטל כוחו של עשיו וחילותיו וסומכים עליו אף בדיני איסור והיתר לפי שנסתלק הספק מכח אור הפנים שנמשך מלמעלה.

[ח] **ברי מלאך הממונה על הגשמים:** ועל כן אמרו (רש"י איוב פרק לז תענית דף ז: עפ"י פייט הקליר ליום א' דסוכות) שהמלאך הממונה על הגשמים נקרא **ברי** - לפי שהגשמים מסמלים את טיפת החכמה שעל

ידה מתפשטת כל הבריאה - ושורש ההתפשטות מתחיל באותיות **בר** שבהם טמון שורש הריבוי - וזהו שמבואר בספר הקנה (ספר הפליאה דף יב.) שיש מלאך אחד המהפך בזכותן של ישראל שנקרא **ברי** -

ושורש ההיפוך הוא היפוך **הרב** אורות שמסמלים את האחוריים לבחינת פנים ואור החכמה.

[ט] **והיה מכפנים ושדי מבחוץ:** וככל מה שנתבאר ביסוד דעת רבותינו דסבירא להו דטענת ברי עדיפא מטענת שמא - ונתבאר דשורש הדברים נובע מאחוריים דאותיות **ריב** שהם סוד אותיות הכתובות אחורי המזוזה '**כוזו במוכסז כוזו**' - לעומת זאת דעת רבותינו החולקים עליהם דאין עדיפות לטענת שמא יתר על טענת ברי - ושורש דבריהם לפי המבואר בזוהר קדישא (פרשת ואתחנן דף רסו.) שנוהגים אנו לכתוב מאחורי המזוזה גם את שם **שדי** - וכתובה זו צריכה

והיינו כי אותיות **א' י' ק'** הם נקודת ההתחלה נקודת החכמה הבלתי מתפשטת - לעומת אותיות **ב' כ' ר'** שהם תחילת ההתפשטות **ב'** ביחידות **כ'** בעשירות **ר'** במאות - ונמצא כי עולמות ההתפשטות של **בריאה יצירה עשייה** מתחלקים באופן שאות **ב'** בעולם ה**בריאה** אות **כ'** בעולם ה**יצירה** אות **ר'** בעולם ה**עשייה**.

[ו] **היפוך ר"ב אורות לב"ר:** ונמצא כי צירוף אותיות **רב** שהם בעצם מלמטה למעלה דהיינו אות **ר'** בעולם ה**עשייה** ואחריו

אות **ב'** בעולם ה**בריאה** מסמלים את השפעת האור דאחוריים שהם אותיות **רב** - ומכח האחוריים הללו יכולים עשו וחילותיו לינוק מבחינה זו ונעשה קליפת **ריב** שזה היפוך בחינת הפנים - ובכח

עבודתנו להפוך אותיות **רב לבר** שהם אורות הפנים מלמעלה למטה - כי שורש ההתפשטות נעשה על ידי **בראשית** ששורשה באותיות **בר** שמהם השתלשלות ההשפעה מרום המעלות ועד למטה.

[ז] **טענת ברי מבטל קליפת ריב:** ומכאן הבנת יסוד טענת ברי בדיני התורה - לפי ששורש כל המחלוקת נעשים על ידי מריבה שיונקים מקליפת **ריב** - וכאשר אחד מבעלי הדינים טוען **ברי** הרי שבעצם המציאות שטענתו וודאית מתבטלים כל הספיקות וטענות שמא לפי שממשיך לפנינו כח **ברי** שמבטל ה**ריב** וטענתו קמה ונצבה לפנינו - וכן בדיני איסורים כאשר יש לנו ספק

חלק הנסתר

של אחורי המזוזה מסמלים אורות שונים בתכלית שנמשכים על ידי המזוזה - כי בעוד ששם **שדי** מורה על הצמצום והשמירה שלא יהיה שום אחיזה לחיצונים ובחינות אחוריים - הרי שם **כוזו במוכסז** כוזה מורה על היפוך בחינת אחוריים לבחינת פנים (וראה שאותיות אחוריים של שם 'שדי' הם אותיות 'רגט' שעולים ריב) - ואכן שני השמות הללו הם שני המשכות שפועלים בעולמנו - וזהו אכן טעמו של המאן דאמר **שברי עדיף על השמא** - שסובר שיש בנו כח על ידי **ברי** להתגבר על קליפת ריב של עשו ובעצם טענת האדם בברי הרי הוא מברר לפנינו את הספיקות והצמצומים שנופלים לפנינו - אולם לעומתו דעת המאן דאמר שאין ברי עדיף לפי שסובר שעל ידי שם שדי יש בנו כח לצמצם ולהזהר מאחיזת החיצונים ולא לברר הריב ונשאר הספק בפנינו (ואכן ר' יהושע שהוא נשמת יוסף הצדיק שורש שם שדי - סובר לאו ברי עדיף - לעומת רבן גמליאל נצר בית דוד סובר ברי עדיף - שכן עיקר נפילת קליפת ריב ע"י מלכי בית דוד כמבואר בציוני).

להיות אחורי תיבת **והיה** אם שמוע שנכתב בתוך המגילה (ראה פירוט הדיעות בטוש"ע יו"ד סימן רפח סעיף טו) - ושורש כתיבה זו מבואר בזוהר קדישא ששורש שם '**שדי**' שהוא שם השמירה על מקום הפתח והיסוד - וסוד '**והיה**' שעולה כמנין שם **הוי"ה** ברוך הוא שממנו מקור השפע - ועל ידי הכתיבה של שם שדי מבחוץ לעומת **והיה** מבפנים הרי שיש שמירה למקום הפתח מבפנים ומבחוץ.

[**שם שדי שורש הצמצום והשמירה**: שם שדי בכל מקום מורה על צמצום השפע ומניעת ההתפשטות - ועומק השמירה של שם שדי על המזוזה בפתח הבית הוא לצמצם יציאת האדם לחוץ ולהיפך מניעת כניסת החיצונים לתוך הפתח - ובכח שם שדי בכל מקום נמנע יניקת החיצונים ובחינות אחוריים שלא יכלו לינוק ממקום הקדושה.

[**יא שני שמות המזוזה - ושורש מחלוקת ברי ושמא מי עדיף**: ונראה כי שני השמות

תמצית הדברים: מחלוקת אבות העולם האם אנו מחזקים טענת הברי לעומת טענת השמא - סובב והולך על שני השמות שנכתבים אחורי המזוזה בכל בית שבישראל.

א. שם '**שדי**' שנכתב אחורי '**והיה**' - שהם עולים למספר '**שמא**' - באופן ששם **שדי** מייצג את הכח לשמור שלא להכנס לספיקות וחוסר הידיעה - ועל ידי שם **שדי** אנו מצטמצמים בצמצום ושמירה למקום הפתח - ומונעים את אחיזת החיצונים וכל בחינות אחוריים - ולשיטה זו ברי עדיף על השמא.

ב. שם **כוזו במוכסז** שנכתב בתחתית אחורי המזוזה - שעולה למספר **ריב** כמנין **ברי** - מורה על הכח העצום שיש במזוזה להפך את בחינות אחוריים לבחינות פנים - ולהכנס בעובי הקורה של הספיקות ולבררם ולגרש משם את עשיו וחיילותיו שהם שורש קליפת ריב - ובכח שם זה יש בנו כח לברר את הספיקות של הטעון **שמא** ומתבררים לפנינו בטענת ברי ומסתלקים הספיקות.

כוונות המזוזה

כוונות רי"ו בתפילות ראש השנה - ברי ושמא ברי עדיף

טעם חדש לבאר כוונות ראש השנה בהמתקת הרי"ו - לאור מאמרנו

- כי מקום הפתח ששם שורש אחיזת החיצונים
- לכן קובעים מזוזה במקום הפתח כדי
להמשיך לשם אור האותיות של **כוזו במוכסז**
כוזו - שמהם יונקים החיצונים ובהם נמתקים -
וכן הנוקבא שהיא עומדת בשליש הפתח (כנודע
שכתר הנוקבא בתפארת דזעיר אנפין) ששם מקום
יניקת האחוריים לכן דייקא במקום הזה
יש להמתיק את הדינים על ידי אותיות
כוזו במוכסז כוזו - לפי שקליפת ריב
מתגברת דייקא במקום הפתח הזה
ששם יניקת עשיו כדכתיב **דְבָרֵי**
רִיבֹת בְּשַׁעְרֶיךָ - ועל ידי המשכת
האור ממילא יש שמירה לפתח.

[ד] **ראש השנה בחינת המזוזה**
של כל השנה: והנה מקום הפתח
מתחלק לשלושה 'במקום' **'בנפש'**
'בזמן' - וכמו שמקום הפתח הוא במקום
כניסה ויציאה - כן ראש השנה היא שורש
ה'פתח' בזמן - לפי שעל ידה נכנסים ויוצאים
משנה לשנה - ועל כן במקום הזה יש להמתיק
את שורש מקום הריב של כל השנה כולה -
ועל כן יש להמשיך לנוקבא בתחילת השנה
את האורות של **כוזו במוכסז כוזו** שהם עולים
רי"ו עם האותיות - לפי שבכך נמתקים הדינים
ומסתלקים הריבות - ומעתה למדנו טעם חדש
להמתקת הדינים של ראש השנה - וסוגיית ברי
ושמא נקשרת באופן נפלא לכוונות המזוזה
וראש השנה כאחד.

[א] **כוונות רי"ו וראש השנה:** ולאור דברינו יש
ליתן טעם חדש לכוונות העצומות שנעשים
בתפילות ראש השנה שנקראים כוונות רי"ו -
שמאריך בהם רבינו **האריז"ל** (שער הכוונות לר"ה
ט) ותורף הדברים הם חמשה כוונות שעולים
למספר **'רי"ו'** שעל ידם עולה המלכות
ומקבלת כח לעלות כנגד זעיר אנפין
בעלה ובכך מתקנים את כל קומת
האצילות וכל העולמות (וגם כוונות
כלי ורוחא טובב על זה כנודע) - וכמה
טעמים נאמרו בעומק המספר
הזה של רי"ו.

[ב] **רי"ו וכוזו במוכסז כוזו** - אמנם
לפי דרכינו נימא ביה מילתא
חדתא - לפי המבואר בדברי רבינו
האריז"ל (פרי עץ חיים ק"ש של המטה
פרק ו) ששורש שפע אורות של רי"ו
שאנו ממשיכים לנוקבא - הם אורות של
שלושה פעמים שם **עב** שעולים יחדיו רי"ו -
ומבאר שבקריאת שמע שעל המיטה בתיבות
יהוה אלוהינו יהוה אנו ממשיכים את השפע
של רי"ו לנוקבא - והנה אותיות שאחרי תיבות
יהוה אלוהינו יהוה הם אותיות **כוזו במוכסז כוזו**
- ועומק הענין בזה שהשפע שנמשך לנוקבא
היא שפע של אחוריים - ולכך הם מתלבשים
באותיות אחוריים של **כוזו במוכסז כוזו**.

[ג] **דברי ריבות בשעריך:** ומעתה נשכיל לדעת

תמצית הדברים: כל המחלוקת והספיקות נופלים במקום הפתח - שמשם שורש הריבות שנפלו
במקום השער - ועל כן יש להמתיק הדינים על ידי השמות **כוזו במוכסז כוזו** שבמזוזה - וכפי ערך
המזוזה במקום כן ערך המזוזה בזמן שהיא ראש השנה שעל ידי הכניסה ויציאה לכל השנה - ועל כן
יש לשמור השנה על ידי כוונות רי"ו שכרוכים יחד עם כוונות **כוזו במוכסז כוזו**.

דין רוב וקבוע - וכוונות המזוזה

ביאור חדש בדין כל דפריש מרובא פריש - וכל קבוע כמחצה על מחצה - לאור דברינו

החפץ - ומצד שני יש לנו ספק מהיכן פרש החפץ - כי כשאנו דנים על **עצם** החפץ אין אנו דנים על פרישה ממקום זה או זה - אלא שאנו דנים **מהו** החפץ שלפנינו - לעומת זאת כשאנו דנים על פרישה הרי שאנו דנים רק בהתפשטות החפץ מהיכן הגיע ואין אנו מבררים **עצמיות** החפץ מהו.

ג] ונודע כי באצילות אין שייך רוב רק בעולמות בריאה יצירה אצילות (בריאה רובו טוב - עשייה רובו רע) - כי עצם הדבר אינו מתערב באחרים ועומד מאליו - ואז הדיון סביב **עצמים** בלתי מתערבים - לעומת זאת בעולמות בריאה יצירה עשייה אנו דנים על **התפשטות** הדבר ואז הוא מתפשט ומתערב באחרים ושייך ביה רוב מיעוט - וכל זה נובע משני האורות של **קב** שורש **קבוע** לעומת **רב** שורש **רוב** - ולכך אמרו חכמינו שכל **קבוע כמחצה על מחצה** לפי שבעצם שורש הדבר אין שייך דין רוב - אמנם **כל דפריש מרובא פריש** והיינו שאז אנחנו דנים על התפשטות ופרישות הדבר מקום ששם יש רוב ומיעוט בחיצוניות החפץ - ואז אנו מגדירים את הדיון **להיכן מתשייך החפץ** ולא **מהו עצם החפץ** (ובעומק הדברים עפ"י מה שנתבאר - שדווקא באחוריים יש כח לברר הספיקות באותיות כוזו במוכסז כוזו - ממילא הדברים נפלאים - כי בכחית פנים דאצילות אין בנו כח לברר את הספיקות הנופלים מיניקת החיצונים - דומיא דשם שדי במזוזה - אבל בכחית בי"ע יש בנו כח לברר קליפת ריב כמו שבארנו בפנים בהרחבה).

א] ולאור דברינו יש ליתן אור חדש בסוגיית כל קבוע וכל דפריש - ותמצית הדינים בסוגיית הש"ס (כתובות טו.) שאם נמצא דבר במקום הקבוע שלו אז אנו משאירים את הספק כמחצה על מחצה - אבל אם פירש הדבר משורש מקומו הרי שאנו הולכים אחרי הרוב ופושטים הספק - והרבה ביאורים נאמרו בעומק הדברים - ולדרכינו שורש הדברים הם לפי המבואר לעיל ששני אורות יורדים לפרנס העולם - והם שני דרכים שבהם מתגלים ונבררים לפנינו כל המציאות של העולם - והם **קב** אורות **ורב** אורות - ובארנו **שקב** אורות המה בכחית פנים בכחית ארץ ישראל - לעומת **רב** אורות שהם בכחית אחוריים בכחית חוץ לארץ - ובסגנון דומה אפשר לנסח הדברים **שקב** אורות הם בכחית האצילות של החפץ דהיינו **עצמיות** ומהות החפץ - לעומת **רב** אורות שהם בכחית בי"ע והתפשטות של החפץ אבל אי אפשר להשיג **עצם** החפץ על ידי **רב** אורות.

ב] ומכאן נבוא לשורש **קבוע** ששורשו **קב** אורות שהוא עצם המציאות של הבריאה - לעומת **רוב** ששורשו **מרב** אורות בכחית ההתפשטות של הבריאה - והשתא כל שאנו מסתפקים בחפץ מסוים היכן מקומו הרי שבעצם יש לנו שני ספיקות שאינם שייכים זה לזה - שמצד אחד יש לנו ספק על **מהות**

משמעות המספרים בעולמות המופשטים

עומק משמעות הריבוי במספרים - והאם דבר רוחני יותר מסמל מספר גבוה יותר

של הדבר הנספר - **ב: מספרים סודרים** והיינו מספר שבא לבטא דבר שאינו נספר במנין כגון מדד חום או קור - שהרי כשמתחמם ועולה מעלות החום אין הפירוש שנוסף עוד יחידות של חום על המנין הקיים - אלא שניש- תנה הענין וכעת יש מספר שונה לבטא את החום - ונמצא שיש מספר **מונה** שבא לבטא דבר הנמנה ויש מספר **סודר** שבא לבטא מצב מסוים שאחת מהדרכים להגדירו הוא על ידי מספר.

ד] **כמות ואיכות:** ובעי- צם שני סוגי המספרים הללו יכולים להתפרש ככמות ואיכות - כי בעוד שמספר מונה בא לבטא כמה כמות יש לפנינו - הרי שמספר סודר בא לבטא כמה איכות לפנינו - ונמצא כי בעצם כמה שדבר רוחני יותר מספרו **הסודרי** עולה יותר - וכמה שהדבר גשמי יותר הרי שמספרו **המונה** מת- רבה - ונמצא כי אותיות **בכר** הם אכן כסדר השתלשלות מלמעלה למטה - ואכן מספר ר' מייצג מספר מונה גבוה מאות ב' - אמנם לעומתו הרי שאות ב' כולל בתוכו מספר סודר גבוה מאות ר' - ונתיישבו דברי הרב בכל המקומות - ושמור לך כלל זה שיפתח לפנינו שער בהרבה דיני המספר.

א] **אותיות בכר:** בפנים המאמר בארנו שאותיות **בכר** הם אותיות הריבוי - והיינו שאות ב' הריבוי של יחידות האות כ' ריבוי של עשרות האות ר' ריבוי של מאות - ומזה נשתלשל לבאר כל ענין **רב** אורות שמסמל את האור מלמטה למעלה - לעומת בראשית שמסמל את האורות כסדר השתלשלות מלמ- עלה למטה.

ב] **סתירות בדברי הרב במשמעות הרי- בוי במספרים:** וצריך קצת תוספת הסבר בדבר - ונקדים ענין ידוע שנתקשו בה המפרשים בתורת אדונינו **האריז"ל** - במה שלכאורה נמצא סתירה בדבר האם בעולמות הגבוהים יותר הרי ששים יש ריבוי המספרים - או להיפך שדווקא בעולמות התחתונים יש ריבוי המספרים - ולשוונות הרב מטיף לכאן ולכאן.

ג] **מספרים סודרים ומספרים מונים:** אמנם צריך לבאר ענין עמוק במשמעות המספר ובכך נקבל הבנה בהרה דינים שסובבים על עינינו מספרים - וכמו שיחדנו לזה קונטרס נפרד - ותמצית הדברים שישנם שני סוגי מספר **א: מספרים מונים** והיינו כשאנו מונים יחידות של דבר אחת שתיים שלוש וכן הלאה הרי שהמספר בא לבטא את הרצף והריבוי

א גוט געבענשט יאר